

**ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

**ALYTAUS MIESTO MOKYKLŲ MOKSLEIVIŲ PATIRTŲ
LENGVŲ TRAUMŲ ANALIZĖ UŽ 2009 – 2010 MOKSLO METUS**

2010 m.

Alytaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, siekdamas išsiaiškinti, koks yra Alytaus miesto moksleivių traumatizmo paplitimas ir traumų pobūdis mokyklose, atliko traumatizmo Alytaus miesto mokyklose tyrimą. Šiuo tyrimu siekiama sužinoti, kaip dažnai ir kokias traumas mokyklose patiria mokiniai, kur ir dėl kokių priežasčių susižeidžiama, kas ir kokią pagalbą suteikia nukentėjusiesiems.

Alytaus miesto mokyklose 2009 m. rugsėjo mėnesio duomenimis mokėsi 11979 mokiniai. Per šiuos mokslo metus mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistės užfiksavo 1346 moksleivių patirtas lengvas traumas.

Tikslas:

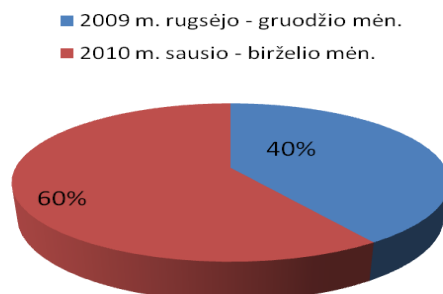
Išanalizuoti mokinių traumatizmo paplitimą ir pobūdį Alytaus miesto mokyklose 2009 – 2010 mokslo metais.

Tyrimo metodika:

Mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistės nuo 2009 m. rugsėjo iki 2010 m. birželio mėnesio, mokinių patirtas traumas registravo apsilankymų žurnaluose ir visuomenės sveikatos biuro parengtose moksleivių patirtų lengvų traumų registravimo formose.

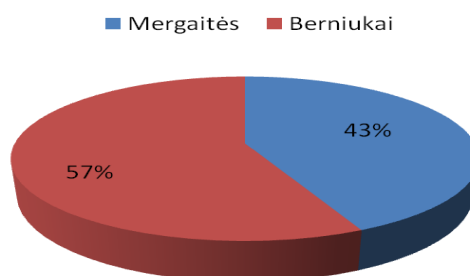
Rezultatai

2009 m. rugsėjo – gruodžio mėn. užregistruota 545 lengvos traumos, o per 2010 m. sausio – birželio mėn. buvo užregistruota 801 lengva trauma. Taigi, daugiau traumų moksleiviai patyrė per antrą mokslo metų pusmetį. Greitoji medicinos pagalba į mokyklas dėl traumų buvo kviesta 19 kartų.

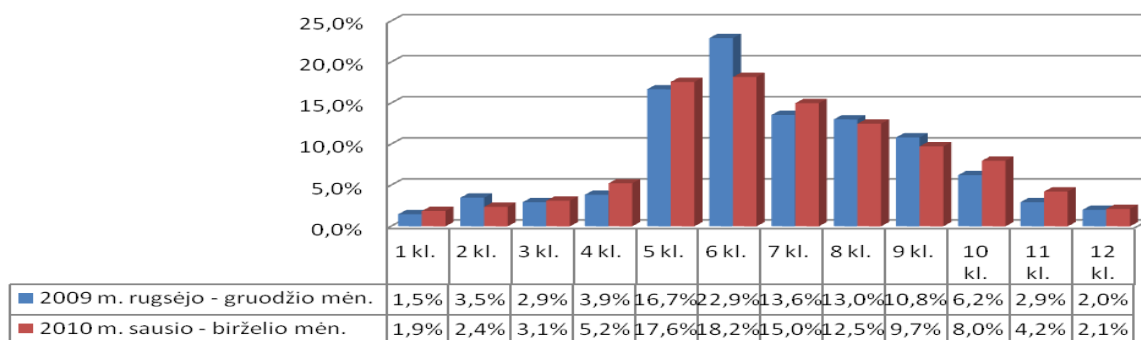
1 pav. Traumų pasiskirstymas 2009 – 2010 mokslo metais.

Berniukai traumas patiria dažniau nei mergaitės (atitinkamai 57 proc. ir 43 proc.), jie daugiau rizikuoja, yra judresni ir dėl to dažniau patiria traumas.

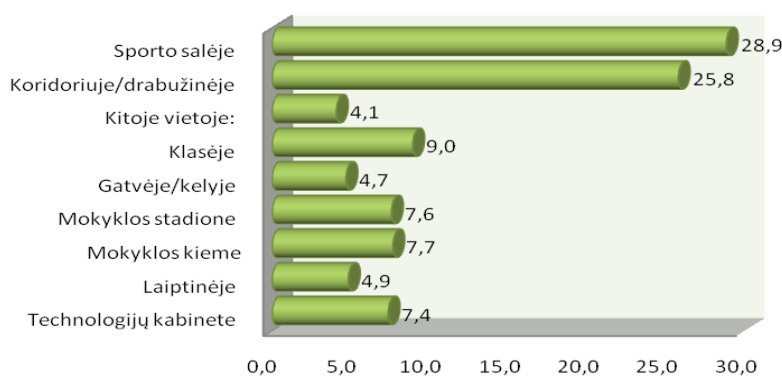
2 pav. Per 2009 – 2010 mokslo metus patyrusių traumas pasiskirstymas pagal lytį.

Dažniausiai mokykloje susižaloja 5-6 klasių (11-13 metų amžiaus) mokiniai. Jie sudaro daugiau nei trečdalį (37 proc.) visų patyrusių traumas. Tai didžiausios rizikos susižeisti mokykloje amžiaus vaikų grupė. Šio amžiaus vaikai yra linkę burtis į grupes, draugai jiems kartais turi didesnę įtaką negu tėvai. Norėdami pasirodyti drąsūs prieš draugus, žaisdami, sportuodami ar leisdami laiką kieme, šio amžiaus vaikai neretai elgiasi labai rizikingai ir gali sunkiai susižaloti. Rečiau traumas patiria pradinė ir vyresniųjų klasių mokiniai: pradinukai (3 proc.), dvyliktokai (2 proc.) ir vienuoliktokai (3,5 proc.). Išanalizavus duomenis pastebima, kad mokiniai, kurie mokosi aukštesnėje nei šeštoje klasėje, traumų patiria rečiau. Šių klasių mokiniai ramesni, santūresni, atsargesni, todėl susižeidžia rečiau.

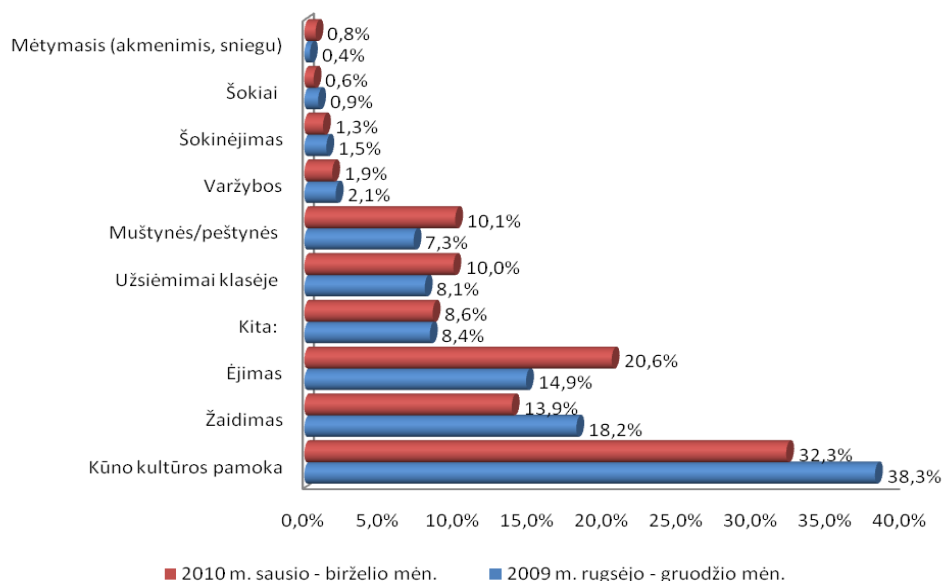
3 pav. Traumas patyrusių mokinių pasiskirstymas pagal klases.

Tyrimo metu paaiškėjo, kad mokiniai traumas dažniausiai patiria sporto salėse (28,9 proc.), kiek mažiau susižalojama koridoriuose, drabužinėse (25,8 proc.).

4 pav. Traumų pasiskirstymas pagal įvykio vietą (proc.).

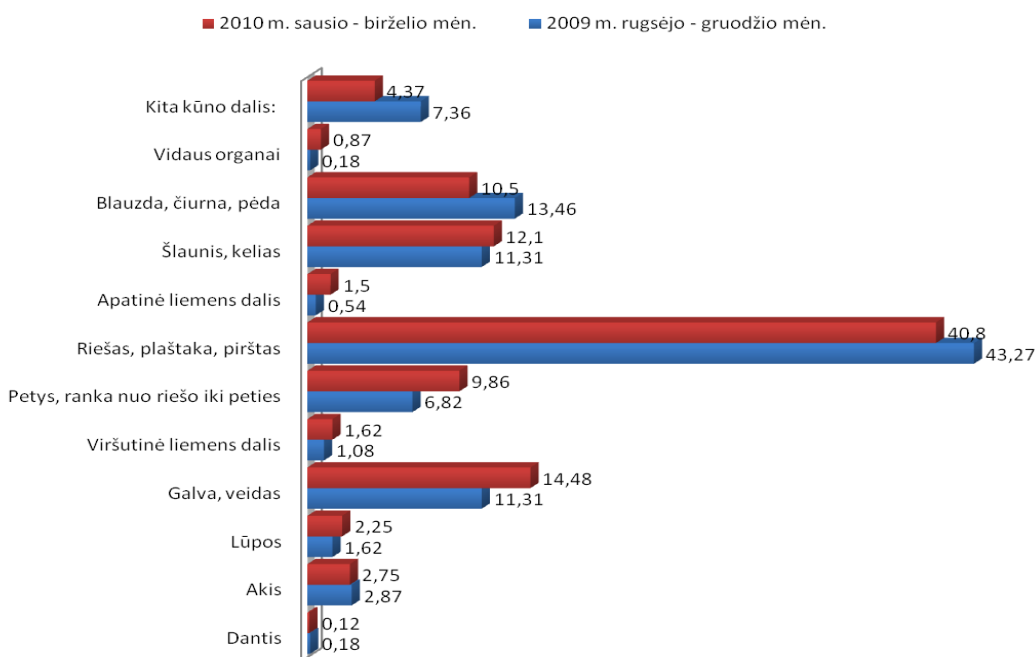
Mokinių veikla, įvykus traumai, yra svarbus aspektas analizuojant traumatizmą mokyklose. Remiantis 2009/2010 mokslo metų I pusmečio duomenimis, daugiausia įvykusių traumų kūno kultūros pamokose (203 atvejų), bei žaidimo, ėjimo metu (po 80 atv.) (5 pav.). II pusmetį patirtų traumų atvejų skaičius išaugo: kūno kultūros pamokoje iki 251 atv., ypač padaugėjo traumų ėjimo metu – 165 atv.

5 pav. Traumų pasiskirstymas pagal veiklą, kurios metu moksleivis patyrė traumą.

Toks didelis skaičius traumų, įvykstančių sportuojant, rodo nepakankamą kūno kultūros mokytojų dėmesį sportuojantiems vaikams. Būna atvejų, kai sportuojantys mokiniai yra paliekami vieni be priežiūros, dažnai pradedant sportuoti nepadaromi tinkami apšilimo pratimai, kas vėliau lemia įvairius susižeidimus. Svarbu, kad kūno kultūros mokytojai nebūtų abejingi ir aiškintų mokiniams apie galimus pavojus, atliekant įvairius pratimus, ir patartų, kaip nuo jų apsisaugoti.

Atlikus surinktų duomenų analizę pagal traumos lokalizaciją (kūno vieta, kuri buvo sužalota), paaiškėjo, kad kaip per I-ą pusmetį, taip ir II-ojo metu, mokiniai daugiausiai t.y. virš 40 proc. patyrė riešo, plaštakos ar pirštų traumas. Apie 12 proc. moksleivių susižalojo šlaunį ar kelį, dar tiek pat moksleivių susižalojo blauzdą, čiurną ar pėdą. Minėtos traumų lokalizacijos buvo dažniausiai pasitaikančios per visus 2009-2010 mokslo metus.

6 pav. Traumų pasiskirstymas pagal sužalotas kūno dalis(proc.).

Traumas patyrusiems mokiniams dažniausiai pakakdavo visuomenės sveikatos priežiūros specialistų mokykloje suteiktos būtinosios pirmosios med. pagalbos (83,7 proc.). 10,4 proc. nukentėjusiųjų buvo iškviesti tėvai, 4,5 proc. susižalojusių buvo nuvesti į artimiausią ambulatoriją ar pirminį sveikatos priežiūros centrą. Greitoji medicinos pagalba į mokyklas dėl traumų buvo kviesta 19 kartų – jos prirėikė 1,4 proc. susižeidusiųjų.

Išvados

1. Berniukai traumas patiria dažniau nei mergaitės (atitinkamai 57 proc. ir 43 proc.).
2. Dažniausiai mokykloje susižaloja 5-6 klasių (11-13 metų amžiaus) mokiniai. Jie sudaro daugiau nei trečdalį (37 proc.) visų patyrusių traumas.
3. Mokiniai traumas dažniausiai patiria mokyklų sporto salėse (27,9 proc.).
4. Mokiniai daugiausiai (42,2 proc.) patyrė riešo, plaštakos ar pirštų traumas.
5. Traumas patyrusiems mokiniams dažniausiai pakakdavo visuomenės sveikatos priežiūros specialisčių mokykloje suteiktos pirmosios med. pagalbos.

Pasiūlymai

1. Didelis skaičius traumų, įvykstančių sportuojant, rodo nepakankamą kūno kultūros mokytojų dėmesį sportuojantiems vaikams. Svarbu, kad kūno kultūros mokytojai nebūtų abejingi ir aiškintų mokiniams apie galimus pavojus, atliekant įvairius pratimus, ir patartų, kaip nuo jų apsisaugoti.
2. Reikėtų sustiprinti mokytojų ir vyresnių klasių mokinių budėjimus pertraukų metu mokyklos koridoriuose, kieme, laiptinėse.
3. Kadangi traumų priežastimi dažnai tampa susistumdymai ir susimušimai su kitu asmeniu, reikėtų mokiniams daugiau švietėjiškos veiklos pirmos pagalbos ir smurto prevencijos klausimais.

*Irma Geraltauskaitė
Visuomenės sveikatos priežiūros specialistė,
vykdanti visuomenės sveikatos stebėseną*